

BE-A0511_106719_106782_DUT

Archief van de schepenbank, van cijns-,
laat- en leenhoven, van het dorpsbestuur
en van gilden van Mortsel, 1433-1800.

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:.....	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Voorwaarden voor de reproductie.....	4
Fysieke kenmerken en technische vereisten.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Archief.....	5
Geschiedenis.....	5
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	7
I. Rechterlijke afdeling.....	7
3 - 20 Scabinale protocollen van Mortsel en Edegem. 1641-1796.....	7
21 - 22 Geregistreerde schepenbrieven van de heerlijkheid van Cantecroy, Mortsel, Luythagen. 1777-1796.....	8
24 - 25 Rekwestboeken van Mortsel en Edegem. 1750-1795.....	8
26 - 31 Rekeningboeken van sterfhuizen en mombers van Mortsel. 1708-1795...9	9
32 - 39 Verkopen van erfgoederen, gepasseerd voor wethouders van Mortsel. 1708-1797.....	9
40 - 46 Koopboeken van mobiele goederen. 1708-1777.....	10
51 - 54 Rollen van Mortsel en Edegem. 1582-1728.....	10
55 - 56 Rollen van Mortsel. 1728-1795.....	11
II. Bestuurlijke afdeling.....	12
67 - 70 Zettingboeken van Mortsel. 1749-1794.....	12
71 - 73 Personele rekeningboeken van Mortsel. 1741-1794.....	12
74 - 75 Kwartierrekeningen van Mortsel. 1750-1794.....	13
76 - 78 Rekeningboeken XXste penning van Mortsel. 1745-1794.....	13
III. Heerlijkheid Leenhof Cantecroy.....	14
IV. Sint Ambrosius gilde. Confrerie der bielieden.....	15
93 - 94 Register bevattende rekeningen van de dekens. 1696-1749.....	15
V. Weldadigheid.....	16
VI. "Hof van Dysegem onder Mortsel".....	17
VII. Varia.....	18
I. Charters.....	19
--- Zie charterdoos nr. 16.....	19

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:
Oud Gemeentearchief Mortsel

Periode:
1433-1800

Archiefbloknummer:
BE-A0511.203

Omvang:

- Laatste bestanddeelnummer: 109.00
- Omvang geïndexiseerd: 7.65 m

Archiefbewaarplaats:
Rijksarchief te Antwerpen

Archiefvormers:
Schepensbank, Cijns-, Laat- en Leenhoven, Dorpsbestuur en Gilden van Mortsel,
1200-1795

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De documenten vermeld in deze inventaris zijn openbaar en vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefdocumenten gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

FYSIEKE KENMERKEN EN TECHNISCHE VEREISTEN

Om verdere gebruiksschade te voorkomen kunnen sommige originelen niet langer geraadpleegd worden. Dit is in de inventaris aangeduid als, in slechte staat of in zeer slechte staat.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Gemeente Mortsel.

GESCHIEDENIS

Mortsel behoorde in de vroege middeleeuwen tot het domein van Kontich en kwam later in handen van de Berthouts. In 1387 werd de heerlijkheid bezit van de familie van Ranst en in 1549 van de familie Perrenot de Granvelle, die in 1570 het graafschap Canticrode vormden met hun bezittingen: de dorpen Mortsel, Edegem, Boechout, Hove, Borsbeek, Reet, Waarloos en Kontich. Canticrode was vroeger een belangrijke versterking, die echter niet het centrum van de heerlijkheid Mortsel was. Later waren de families Maes (1616), de Godines (1627), de Fiennes (1652) en Helman de Termeeren (1781) heer van Mortsel.

Vanaf 1559 hoorden Borsbeek en Edegem tot het rechtsgebied van de schepenbank van Mortsel, waarin Borsbeek twee vertegenwoordigers had, tot in 1616 Borsbeek naar het rechtsgebied van Boechout werd getransfereerd. Edegem bleef tot in 1777-1781 deel uitmaken van de ene schepenbank van de heerlijkheid Canticrode, Mortsel, Edegem en Luithagen.

De schepenbank van Mortsel ging te hoofde bij de Hoofdbank van Befferen. Diezegem, in oorsprong een grote landbouwuitbating van de abdij van Lobbes, bleef later nog een laathof in de 15de eeuw zelfs schepenbank genoemd- en grote hoeve.

Mortsel hoorde bij het kwartier van het Land van Rijen.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Werd op 21 december 1928 door het gemeentebestuur van Mortsel in bewaring gegeven. Oud nummer 140, nieuw nummer 81, werd in 1961 verkregen uit de "nagelaten papieren van J.B. Stockmans". Een aantal leenboeken van de heerlijkheid Canticrode werden in 1901 aangekocht van notaris Van de Zanden van Antwerpen. De nummers 90-136 werden overgebracht naar het bestand "archief van het gemeentebestuur van Mortsel", de nummers 81-82 naar het "archief van de Sint-Benedictuskerk te Mortsel".

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

- 1** I. RECHTERLIJKE AFDELING
Scabinale protocol "Prothocol van Mortsel ende Eghem". 1557-1578. 1 deel
- 2** Scabinale protocol "Register van verscheyde acten gepasseert voor de wethouderen van Canteerode, Mortsele, Edegem ende Borsbeke, mitsgaders van schepenen ende (leen)mannen brieven". 1587- 1618. 1 deel
- 3** *3 - 20 SCABINALE PROTOCOLLEN VAN MORTSEL EN EDEGEM. 1641-1796.*
1641-1653. 1 deel
- 4** 1653-1663. 1 deel
- 5** 1664-1677. 1 deel
- 6** 1677-1689. 1 deel
- 7** 1689-1705. 1 deel
- 8** 1705-1715. 1 deel
- 9** 1715-1719. 1 deel
- 10** 1719-1727. 1 deel
- 11** 1727-1736. 1 deel
- 12** 1736-1749. 1 deel

13	1749-1753.	1 deel
14	1754-1759.	1 deel
15	1760-1765.	1 deel
16	1769.	1 deel
17	1770-1773.	1 deel
18	1774-1777.	1 deel
19	1777-1788.	1 deel
20	1789-1796.	1 deel
21	<i>21 - 22 GEREgistREERDE SCHEPENBRIEVEN VAN DE HEERLIJKHEID VAN CANTECROY, MORTSEL, LUYTHAGEN. 1777-1796.</i> 1777-1792.	1 deel
22	1792-1796.	1 deel
23	Register van belastingen. 1692-1778. a. "Belastingen van fidei-commissen ende belastinge der goederen onder Mortsel ende Edegem ingevolge van den placcaeten van den 26 april 1695 door S.M. uytgebonde, ende van de arresten", 1694-1778. b. "Belastingen der renten, verboden ende bekommeringen op de goederen onder Mortsel ende Edegem", met enige vroegere en latere aanduidingen, 1692-1769.	1 deel
24	<i>24 - 25 REKWESTBOEKEN VAN MORTSEL EN EDEGEM. 1750-1795.</i> 1750-1777.	1 deel
25	1777-1795.	1 deel

---

26 - 31 REKENINGBOEKEN VAN STERFHUIZEN EN MOMBERS VAN
MORTSEL. 1708-1795.

---	1708-1795.	
26	1708-1715, A.	1 deel
27	1716-1726, B.	1 deel
28	1727-1735, C.	1 deel
29	1736-1747, D.	1 deel
30	1748-1777, E.	1 deel
31	1778-1795, F.	1 deel
32 - 39 VERKOPINGEN VAN ERFGOEDEREN, GEPASSEERD VOOR WETHOUDERS VAN MORTSEL. 1708-1797.		
32	1708-1765.	1 deel
33	1766-1777.	1 deel
34	1777-1779.	1 deel
35	1780.	1 deel
36	1781-1784.	1 deel
37	1785-1790.	1 deel
38	1790-1794.	1 deel

-
- 39 1795-1797. 5 katernen
- 40 *40 - 46 KOOPBOEKEN VAN MOBILAIRE GOEDEREN. 1708-1777.*
1708-1710. 1 deel
- 41 1711-1715. 1 deel
- 42 1723-1728. 1 deel
- 43 1746-1760. 1 deel
- 44 1750-1758. 1 deel
- 45 1772-1775. 1 deel
- 46 1775-1777. 1 deel
- 47 Verpachtingen van de grote tienders van Mortsel, competerende
het kapittel metropilitaene van Mechelen. 1706-1734. 1 deel
- 48 Verpachtingen van de XXste penning. 1777-1798. 1 deel
- 49 Verpachtingen van de zetboeken van Mortsel. 1690-1764. 1 deel
- 50 Wettelijke akten. 1650-1796. 1 omslag
- a. Een schepenenbrief met schependomszegel van de heerlijkheid Cantecroy, Mortsel, Edegem, 1650.
  - b. Een klad van schepenenbrief van Edegem, 1786.
  - c. Twee rentebrieven van Mortsel, 1796.
  - d. Een rekening van de verkochte meubelen van Hendrik Dom te Mortsel, 1661.
  - e. Een schepenenbrief met schependomszegel van de heerlijkheid Cantecroy, Mortsel, Edegem, 1792.
- 51 *51 - 54 ROLLEN VAN MORTSEL EN EDEGEM. 1582-1728.*
1582-1583.

---

		1 katern
52	1654-1677.	1 pak
53	1677-1699.	1 pak
54	1699-1728.	1 pak
55	55 - 56 ROLLEN VAN MORTSEL. 1728-1795. 1728-1749.	1 deel
56	1752-1795.	1 deel
57	Vonnisboek van Mortsel en Edegem. Civiele zaken. 1751-1792.	1 deel
58	Civiele processen voor de schepenbank van Mortsel. 1628-1766.	1 pak
59	Proces Elisabeth de Backer tegen Thomas Voet, echter ook met 'informatiën nomine officie'. 1779-1782.	1 omslag
60	"Rolle van Cantecroy, Mortsel, Edegem ende Luythaegen raeckende de criminele taecke. 1722-1744.	1 deel
61	Stukken over criminele zaken. 17de eeuw-1714. a. Gerechtelijke informatie op misdaden door soldaten bedreven, fragment, 17de eeuw. (In slechte staat). b. Brief van den "conseillier de la gouvernance de Lille", over de aanhouding van brandstichters. Kopij waarschijnlijk voor schout van Mortsel, 1714.	2 stukken

II. BESTUURLIJKE AFDELING

- 62 "Attestatiën dat den wegh over de Capelle den ouden godt loopende naer Edeghem is eene 's heeren straete". 1716. 1 omslag
- 63 Sententiën van de Raad van Brabant voor het dorp van Mortsel. 1699, 1751-1752. 1 omslag
- 64 Vonnissen van de Raad van Brabant. [1752?]. 2 katernen
a. "de Regeerders van Wilryck, Duffel, Edeghem en Sint Catharina Waver geaegde; die respective thiendeheffers in Brabant suppl".
b. "De regeerders van Duffel ende Rijmenant gedaegde; molders tot Duffel ende Rymenant suppl". In afschrift.
- 65 Processen tussen de regeerders van de heerlijkheid van Edegem, tegen notaris Pedro Gerardi. [1763-1765?]. 1 deel
- 66 Militaire zaken in verband met leveringen en logementen. 1792-1793. 1 omslag
- 67 *67 - 70 ZETTINGBOEKEN VAN MORTSEL. 1749-1794.*
1749-1753. 1 deel
- 68 1753-1764. 1 deel
- 69 1764-1780. 1 deel
- 70 1781-1794. 1 deel
- 71 *71 - 73 PERSONELE REKENINGBOEKEN VAN MORTSEL. 1741-1794.*
1741-1756. 1 deel
- 72 1748-1780. 1 deel
- 73 1780-1794. 1 deel

74	74 - 75 KWARTIERREKENINGEN VAN MORTSEL. 1750-1794. 1750-1780.	1 deel
75	1781-1794.	1 deel
76	76 - 78 REKENINGBOEKEN XXSTE PENNING VAN MORTSEL. 1745- 1794. 1745-1755.	1 deel
77	1750-1780.	1 deel
78	1780-1794.	1 deel
79	Losse rekeningen. 1795-1800. a. Personele, 1795-1800. b. Kwartierrekeningen, 1795-1799. c. XXste penningrekening, 1795-1798.	1 omslag
80	Rekeningen van den remboursementboek. 1752-1780.	1 deel
81	Resolutieboek van Mortsel. 1732-1795.	1 deel
82	Index van rekeningen van sterfhuizen. 1708-1795.	1 katern

-
- 83 III. HEERLIJKHEID LEENHOF CANTECROY
"Instellingen ende eeden van drossaerden, schepenen, secretarissen enz. der heerlyckheden van Cantecroy, Mortsel, Edeghem ende Luythaegen". 1777-1794.
1 katern
- 84 "Leenboeck van Cantecrode Mortsel ende Edeghem". [1556-1619?].
1 deel
- 85 Tafel op het "Leenboeck van Cantecrode Mortsel ende Edeghem". [16de-18de eeuw?].
1 katern
- 86 "Leenboeck van de hove van Cantecroy" 1736.
1 deel
- 87 "Leenboeck van Cantecrode" vermelding der leenen afhankelijk van het hof van Cantecroy. 1620-1736.
1 deel
- 88 "Extract uyt den leenboeck van den hove van Cantecroy" gecollationneerd op 5 dec. 1781 op het leenboek opgemaakt volgens de brieven van "terrier" van 19 juni 1736. Betreft leenen te Hove, Kontich, Mortsel en Boechout. Later werden originele leenverheffingen ingeschreven, van 1 juni 1785 tot 12 dec. 1793. 18de eeuw.
1 deel
- 89 "Leenboeck van Cantecrode, Mortsel, Edegem". 16de-17de eeuw.
1 deel
- 90 Cijnsboek toebehoorend aan den heer graaf van Cantecroy, kopij van een oud register, getiteld: "Ce sont les cens fonciers de Cantecrode à Mortsel et à Edegem et aux environs; .. renouveli et écrit d'après les anciens registres de cens en 1516. 1516."
1 deel
- 91 "Chijnsboeck van den hove van Cantecroy" staat der leenen en cijnsen van den graaf van Fruges, heer van Edegem, Mortsel, Cantecroy, enz. te Mortsel, Edegem, Vremde, Boechout, Kontich, Aartselaar, Berchem, Deurne, Wilrijk, Luythagen, Wijnegem, Hove, enz. 1737.
1 deel

-
- 92 IV. SINT AMBROSIUS GILDE. CONFRERIE DER BIELIEDEN
Register bevattende instelling van de broederschap en
verpachtingen der bievaten. 17de-18de eeuw. 1 deel
- 93 93 - 94 REGISTER BEVATTENDE REKENINGEN VAN DE DEKENS.
1696-1749.
1696-1709. 1 deel
- 94 1709-1749. 1 deel
- 95 Verpachtingen van de bievaten. 1723-1750. 1 omslag

- 96 V. WELDADIGHEID
Fragmenten van schepenregisters van Mortsel, Edegem en
Cantecroy, en varia. 17de-18de eeuw.

1 pak

-
- 97 VI. "HOF VAN DYSEGEM ONDER MORTSEL"
Cijnsboek "van Cantecroy komende van de abdij van Lobbes (Hof van Diesegem)". [1613-1670, 1765?].
1 deel
- 98 Cijnsboek "van Cantecroy komende van Lobbes", nota's. [1563, 1613-1644, 1763?].
1 deel
- 99 Memorie voor het vormen van een cijnsboek. [1776?].
1 katern
- 100 Lijst van de panden cijnsroerig onder het Hof van Diesegem. [1779?].
1 katern
- 101 Overeenkomst inzake cijnsen op het goed genaamd Gallivoort onder Deurne, voor notaris Petrus Josephus Gabriel Steenecruys. 13 juni 1774.
1 stuk
- 102 Erfbrieven. 1760-1767.
1 pak

-
- 103 VII. VARIA
Zet- en lastboeken. 1762. 1 pak
- 104 Diverse stukken. 17de-18de eeuw. 1 pak
1. Stukken rakende de verkoop van een brouwerij. "De Mot" te Luithagen, 1606-1677.
2. Wettelijke akten, 1665, 1668, 1719, 1724, 1746.
3. Beleiden der wegen, 1708.
4. Een charter, 7 mei 1677.
5. Relaesen, [1778?].
- 105 Inventaris van de archieven van de gemeente Mortsel. 1809. 1 stuk
- 106 Inventaris van de archieven van de gemeente Mortsel. 17de-19de eeuw. 1 katern
- 107 Processtukken. 17de-18de eeuw. 1 pak
- 108 Stukken betreffende de hoeve "Mussemburg" of "Mussen" te Mortsel, Hove en Edegem. 1592, 1599, 1600. 1 omslag
- 109 Besluit van Maria Theresia. 1762. 2 katernen

I. CHARTERS

- 666 --- *ZIE CHARTERDOOS NR. 16.*
24 aug. 1433.
- 667 Brief van de schepenen der heren van Ranst onder Mortsel en Edegem. 15 jan. 1481.
- 668 Schepenbrief van Mortsel en Edegem. 26 juli 1552.
- 669 Dec. 1559.
- 670 Schepenbrief van Mortsel, Edegem en Borsbeek. 22 nov. 1600.
- 671 Heerlijkheid Cantecroy, Mortsel, Edegem en Borsbeek. 13 dec. 1611.
- 672 Heerlijkheid Cantecroy, Mortsel, Edegem en Borsbeek. 23 dec. 1611.
- 673 Heerlijkheid Cantecroy, Mortsel en Edegem.